

FOTOALBUM

Margareta Björcke

Margareta Björcke

Sjuksköterskan Margareta Björcke (1911–2007) utbildade sig till sjuksköterska vid Röda Korsets sjuksköterskeskola. Hon arbetade vid olika hjälpinsatser för Svenska Röda Korset och vid andra världskrigets slutskede, våren 1945, deltog hon i Vita bussarnas räddningsaktion. Genom fotografier och dagboksanteckningar har resan dokumenterats av Margareta själv som har donerat sitt fotoalbum till Röda Korsets sjuksköterskeskola, idag Röda Korsets Högskola. Nu har albumet digitaliserats så att fler ska kunna ta del av albumet med Margareta Björckes egna ord om insatsen tillsammans med bilder som hon har samlat ihop från olika fotografer.

Sjuksköterskan Margareta Björcke föddes år 1911 i Mörlunda, Kalmar. Innan hon reste med de Vita bussarna arbetade hon på Långbro sjukhus i Stockholm.

Röda Korsets sjuksköterskebrosch, har tillhört Margareta Björcke.

De Vita bussarna

I år är det 80 år sedan Svenska Röda Korset genomförde räddningsaktionen "de Vita bussarna". Våren 1945, när andra världskriget lider mot sitt slut och Tyskland håller på att förlora kriget, genomförde Svenska Röda Korset med stöd av samlingsregeringen i Sverige den omfattande räddningsaktionen som har blivit en symbol för mod och civilkurage mitt under brinnande krig.

Operationen pågick från 8 mars till 1 maj och leddes av greve Folke Bernadotte, vice ordförande i Svenska Röda Korset. Den involverade 36 svenska militärbussar och över 300 frivilliga som hämtade fångar i de tyska koncentrationslägren. Bussarna målades vita med röda kors för att de skulle synas tydligt från luften och därmed undvika de allierades bomber. Sammanlagt räddades 15 000 personer och många av dessa togs till Sverige för att få vård.

Armbindel, Röda Korset, har tillhört Margareta Björcke.

Sjuksköterskan Margareta Björcke berättar

"Jag har aldrig under min tolvåriga sjukvårdstid tillsammans sett så mycket elände som här på en enda gång. Ben, ryggar, och nackar fulla av karbunklar, sådana att en vanlig svensk går sjukskrivnen en vecka för en enda, till exempel i nacken. Jag räknade till omkring tjugo på en enda fånge – och han klagade ända inte."

Källhänvisning: Wikipedia – Vita bussarna

Margareta Björckes identitetskort för Svenska Röda Korset, utfärdad 7 mars 1945.

Paßbegleitschein

Nr. 70

zum Schwed.Reise- Paß-Nr. P.3191
ausgestellt für Margareta Björcke
geboren am 31.10.1911 in Märlunda
durch Oberstleutnant
in Stockholm
am 1.3.1945 gültig bis 1.2. 1945
versehen mit einmaligem Ein- und Wiederausreise-
Nutzungsfrist von 3. März 1945 bis 15. Juni 1945

Margareta Björcke
(Unterschrift)

Reiseweg in Deutschland:

Grenzübergangsstelle: jede amtlich zugelassene

Aufenthaltsorte in Deutschland:

- Berlin -

- Hamburg -

Zielland: Deutschland

Durchgangsort: Düsseldorf

Stockholm, den 3. März 1945

Grenzübergangsstelle: jede amtlich zugelassene

SS-W. 114
(20000 12 42)

Amthliche Kontrollstempel

(mit Angabe des Tages der Abstampfung)

Der Chef der Sicherheitspolizei und des SD

Berlin SW 11, den 17. März 1945
Dingeldey-Strasse 8
Telefon: Amtliche 1100-40 - Amtliche 1101-21
Nachschaltplan: 1140 - Publikations: Seite 2300

Wird in den Besonderen Befehlspapieren 6. Buch ausgefüllt

Bescheinigung.

Der (die) schwedische Staatsangehörige
Schwester Margareta B. J. B. rek. e.
ist Mitglied einer Kraftwagenkolonne des
schwedischen Roten Kreuzes, die mit Genehmigung des Reichsführers-SS Fahrten in
Reichsgebiet nach Weisung der eingesetzten
Transportführer, durchzuführen hat.

Die Durchführung des Auftrages liegt im
kriegswichtigen Reichsinteresse.

Diese Bescheinigung verliert am 31.3.45
ihre Gültigkeit.

Bei Beanstandungen oder im Zweifelsfalle
ist der Beauftragte des RZ-SS,
SS-Obersturmbannführer Hr. Hennau, fern-
mündlich unter Tel. 101 Amtliche (Kreis
Lauenburg) sofort vor Einleitung irgend-
welcher Maßnahmen zu unterrichten.

In Auftrage:

SS-Obersturmbannführer

Kleinert
6.3.45
4. März 1945

Intyg/visum som
ger sjuksköterskan
Margareta Björcke
tillåtelse att åka in i
och ut ur Tyskland
under en begränsad
period 1945, en
obligatorisk kom-
plettering till passet.

GREVE BERNADOTTE Dr Nordvall
ÖVERSTE BJÖRK.
DR HOLM.
PRÖF. RUNDBERG
PASTOR SPARRSTEDT

Björn Hägg Nordvall Bernadotte
Björk Sparrstedt Rundvall

KONFERENS I
FRIEDRICHSRUH.
1945 I MARS.

GREVE BERNADOTTE
I SAMSPRÅK MED
DR. RENNAU OCH
PASTOR NIELSEN (?)
OBERSTURMBÄHN FÜHRER

KAPTEIN FOLKE

MAJOR FRYKMAN.

LÖJTNANT LÖTHMAN
(ZELLSTOFF.)

LÖJTNANT HALLQVIST.
(MIN PAT. SEDAN HAN BLIVIT
SKJUTEN I HUVUDET AV TIEFFLIE-
GERS UTANFÖR SCHWERIN 25/4 1945.)

Sjuksköterskan Margareta Björcke berättar

"Fick beskedet att en av de våra, löjtnant Hallquist blivit svårt skadad i huvudet vid Tiefflieger-angrepp och förts till Schwerins reservlasarett. Erbjuder mig att åka dit och vårda honom. Man kan inte lämna en skadad svensk ensam i ett krigshärjat land. Han bar tillsammans med oss andra i Röda Kors-expeditionen under de månaderna arbetat med att befria tusentals lägerfångar. När jag anländer till sjukhuset i Schwerin på kvällen, har doktor Gerhard Zehrer redan utfört operationen. Löjtnant Hallquist bar huvudet inlindat, ser ut som en mumie. Han är mycket dålig och får blod av en tysk soldat, som ligger på en brits bredvid.

Den tyska sjukvården arbetar under ytterst svåra förhållanden, saknar nästan helt förbandsmaterial och har bara ett minimum av de nödvändigaste läkemedlen."

Löjtnant Hallquist

Läkaren Hans Arnoldsson berättar om löjtnant Hallquists olycka

"Så lämnade Hallquists kolonn Ravensbrück på en färd som för många skulle bli den sista. Nattetid var minsta ljusglimt tillräcklig för att dra på sig eld från de påpassliga Tiefflieger, som oavbrutet avpatrullerade de större vägarna. Kolonnen hade på grund av trängseln på vägarna delats i två grupper, den ena tog vägen över Wismar och den andra över Schwerin. Omkring klockan 14 blev den senare gruppen beskjuten en och en halv mil väster om Schwerin. Chauffören Ringman, en kanadensisk chaufför och fem kvinnor dödades omedelbart. Sexton personer, däribland löjtnant Hallquist, skadades svårt. Löjtnant Hallquist låg i ett dike, nästan helt naken, plundrad av förbipasserande flyktingar som trott att han var död."

Löjtnant Gösta Hallquist berättar

"Vi är ett lätt mål. En sån här dag skulle man ha Sven Nilsson med på motorcykel som flygvarnare. Numera är det så rörigt i luften att de vanliga varningarna för kommande flyganfall inte fungerar. Men min bil är vitmålad och försedd med väl markerade röda kors både på sidorna och på taket. Dessutom är den svenska flaggan påmålad som en extra skyddsängel på kylaren. Lastbilsflaken är övertäckta med gröna presenningar, för att kvinnorna inte ska ha det kallt och dragigt under färden. Himlen är alldeles blå och klar. Minns sedan bara att vi stannade till mitt på dagen, för att ge kvinnorna något att äta och dricka."

Tiefflieger: lågt flygande allierade attackplan som öppnade eld mot tyska kolonner ute på vägarna. I krigets förvirrade och kaotiska slutskede kunde även hjälpaktörerna bli attackerade.

KOLONNEN KOMMER FÖRBI
SCHWEIZISKA KONSULATET
INRYMT OVAN FÖR BISMARCKS-
HUSET.

TÄLT FÖRLÄGGNINGEN.

"MIN" ANDERSON I
F.A.N.

MOTORORDONANS.

DANSKA BUSSAR.

3

4

FÖRE EN AVFÄRD

DANSKAR.

PROF. RAMPBERG.

"STORMBAHN FÖRSTÖRARE"
DANZIGER.

DANSKT SJUK-ÄLDERDOMS-
HOM I TYSKLAND.

GESTAPOMÄNNEN FÅR ORDER.
"KALLAR"

VÄGGAFFELN.

JAG KÄNNER KNAPPAST
VID DET.

TRÖSTLÖST REGN — SMUTS.

DR. KREBBSE DR FOLKE O 2 DANSKA SYGEPLEJERSKER.

GÄVO PAKET

DE VORO EN GÅNG VITA.

KAPTEN HELIN HAR
RUSKAT PÅ HUVUDET.

ALLA VÅR FRÖKEN BROR
VAD HADE PADBORG VARIT UTAN HENNE ?!

DANSKAR.

DRR. FOLKE o HOLM.

HÖTOR RÅDET
BAKIFRÅN

RESROUTERNA DISKUTERAS

DANSKANNA
VORO PRIMA
ALLTID REDO

VI VÄLKOMNAS TILL DANMARK.

FRANSYSKOR I
LYBECK.

"TRUPPRUD" O "HARABOU"
H. FL.

KYÄCKE BRÖD
UJUKOST
VATTE N.

PÅ FÄRJAN
TILL NYBORG.

APELL.

FRÖSLEV LÅGRET.

↑
Hvass (u.p.)

6

EN BEKLÄNNANDE
"LEKSAK".

7

DETTA ÖDE
KUNDE HÖRA
OSS HÄR SOM
HELT OCH
VAR SOM
HELT.
(TIEFFLIEGERS
ARBETE!)

Dessa
SYNER
MÖTTE
OSS
ÖVER-
ALLT.

Sjuksköterskan Margareta Björcke berättar

"Vägen var till trängsel fylld av flyktingar som anfördes av s k Tiefflieger och vi tvingades ideligen stanna och bära vår patient till provisoriska skydd. Vid ett tillfälle stod jag på knä vid båren, som låg i skydd i ett dike, för att ge patienten en smärtstillande injektion. Ett låganfallande flygplan dök emot mig så nära att jag fick ögonkontakt med piloten. När han hade passerat insåg jag plötsligt – han sköt inte. Medan ambulans och en Röda Kors-bil långsamt banade sig fram genom vägens myller av hopplöst trötta, apatiska, förtvivlade människor, förkunnade en patetisk röst i radion att Hitler var död."

LYBECK.

i GLÄDJEN
ÖVER ETT
FRITT
MORGE

DR. HÄÄGER.
(F.D. KONCENTRATIONSLÄGER FÄNGE)

KAPTEN
FOLKE
i KÖPENHAMN.

KOLONNEN UTANFÖR BLAGDHAM-
HOSPITALET.

BLAGDHAM-
HOSPITALET!
(SOM HÖLL FESTMIDDAG
O BJÖD 130 SVENSKAR
PÅ KAFFE FRUKOST PÅ
SÅNGEN!! OBEKRI-
LIGT EFTER THORESEN
STAD FÅRDEN.)

TILLSAMMANS MED DR KREBBS.

UTANFÖR EPIDEMI AVD.

I TIVOLIS PARK
PÅ FRIHETSDAGEN
1946.

Maria Berendts Margareta Sjörö

JAG TACKAR
DR. FALBE-HANSEN
FÖR WIENERBRÖDEN.

OBERSCHWESTER
ELSE MÜLLER
SCHWERIN/MECKL
(3)
DEUTSCHES
ROTES KREUZ
HARIENHAUS.

KARIKATYR
AV SKEPPSREDA-
RE BJÖRN-
HANSEN
OSLO.

"ÖVERSTELÖJTNANT SVEN RYDMAN.
Svenska Röda Korsets ÖVERSTYRELSE.

Lybeck

Löjtnant Gösta Hallquist berättar

"Vi stannar då och då av naturliga orsaker, för att kvinnorna behöver det. Bjuder också på något att äta och dricka. De blir oerhört tacksamma. Vi kör mot väst och nordväst för att komma fram så snabbt som möjligt, men när det blir mörkt, vågar jag inte riskera kvinnornas liv genom att fortsätta. Låganfallande flygplan som dyker upp då och då, kan lägga av en salva mot allt som rör sig på vägen."

Lybeck

11.
Lybeck

10

Flyktinger!

2.
KöLN.

12

PRINS AXEL
KAPTEN SIGURD MELIN

1-års dagen i
Danmark

Bernadotte Fyhrman

döjtn. Hallquist
S. KARIN

Living

DR. ARNHOLDSSON.

AGARTH

Sjuksköterskan Margareta Björcke berättar

"Överallt råder också skriande läkarbrist. På det här sjukhuset, landets enda arbetande neurokirurgiska klinik, saknas också gas, elektricitet och tidvis vatten. Men här finns hårt arbetande, skickliga, snälla och hjälpsamma människor.

På kvällen den 29 april kom dr Hans Arnoldsson till sjukhuset och sa; "Vi måste resa trots de stora riskerna." Både ryssar och amerikaner var nära. Eventuellt skulle hela sjukhuset evakueras. Dagen efter kom ambulansen. Vi var nu på väg till Lübeck. De 69 kilometrarna mellan Schwerin och Lübeck tog sex, sju timmar."

Dr Arnoldsson

"STURMBANFÜHRER"

Lübeck

1. Proskopfen

Sjuksköterskan Margareta Björcke berättar

"Framme vid legationen i Lübeck vid midnatt. Allt i vild oreda. Först i säng med sjuklingen. Jag ritar en svensk flagga på ett A4-ark och sätter på grinden utanför villan, som svenska konsulatet annekterat. Vi samlar vatten i pytsar och bär ner i källaren. Kanske kommer Lübeck att ockuperas. Jag är nyfiken och vill se vad som händer, går ut en promenad. Ser med egna ögon hur engelsmännen tar Lübeck utan strid. Tanks överallt på gatorna och spärrar med engelsk personal. Tyska soldater hejdas, deras papper och vapen slängs i stora högar på gatorna. Engelska trafikkonstaplar dirigerar trafiken. Allt går onaturligt lugnt till.

Patienten skall punkteras. Han har hemsk huvudvärk. Kastar sig i sängen och vill opp, får ej och blir ond. På eftermiddagen ska vi resa till sjukhuset, men det är stort besvär att hålla Gösta på plats, vill inte ligga stilla, som han måste. Var van att vara igång och leda transporter. Fortsätter gärna med det också i sjuksängen. Nästa dag fullt klar igen. Känner sig frisk så när som på vissa delar av huvudet. Röntgenfoto.

Professorn här. Mycket gemytlig. Patienten pigg. Syster sträng. Tisdag 8 maj klockan 24.00 FRED!!!"

Härligheten
före anfärd

"maskerad"

13

Så ut utäglade kunde de vara!

14

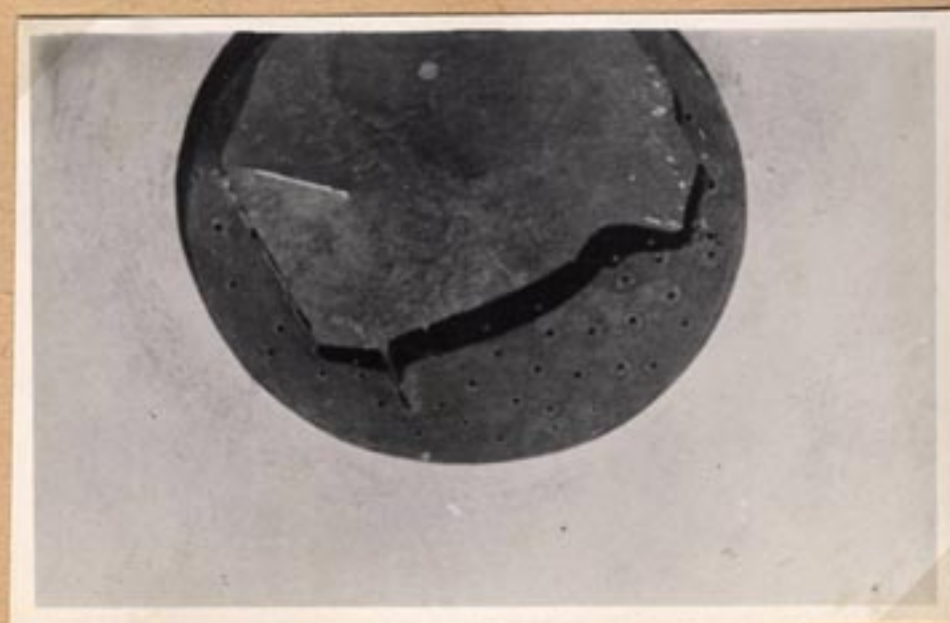
Ev. Neuenhause

Kamm-
raum
15

Gas Kammare

16

Gas in Slappo

Liljecks Kamm

Lille Båt

Danmark

Ellen Broe

*Grevinman
; Padbury*

Fotoalbumet av Margareta Björcke finns hos Röda Korsets
Högskola som har digitaliserat albumet.

Upplevelserna kring räddningsaktionen

Margareta Björcke målade i efterhand flera tavlor som skildrar upplevelserna kring räddningsaktionen. Oljemålningarna ägs av Vitabussgruppen inom Malmökretsen av Svenska Röda Korset.

Tältförläggning och uppställning före avfärd Friedrichsruhe i närheten av Hamburg.
Oljemålning av Margareta Björcke 1989

Tieffliegers offer
Oljemålning av Margareta Björcke 1989

Fantasibild i krigets skugga. Röda Korset symboliseras av en ädel häst som trampar det onda – ormen – under foten.
Oljemålning av Margareta Björcke 1989